

пентрѣ

МШТЕ, ШМЪ ШІ ЛІТЕРАТУРЪ.

№. 8.

Luni, 18. Februarie

1846.

КОШЕ АСЕМЕНЕА. *)

Ачеастъ копіе че съ веде маї жос, о ам тълмъчїт кѣт ам пѣтѣт, дїн кѣвѣнт ѓн кѣвѣнт, дѣпре картеа жѣдекъторїмор дїн сказнѣл Сас Севешѣлѣї, кѣт саѣ гѣсїт ла мошѣ Стѣнїлѣ непогѣл попеї Драгомїр дїн Хаѣгер. Дар съ се щїе, кѣ внде аѣ фост хѣртїа рѣнтѣ де векїнеа еї шї де дїнѣтѣ рѣѣ, ам лѣсат лок. Іар внде лїпсеск ѓнтреїї рѣндѣрї, іаръшї леам лѣсат петълнѣчїте, дѣпре зїса мошѣлѣї Стѣнїлѣ, кѣ се темѣа. Іар алте кѣвїнте кѣте пѣ леам пѣтѣт немерї маї вїне ромънеѣе, леам скрїс дѣпре вртареа лїмвѣї ачеїдеї вѣрдї. —

„Дела сказнѣл маїстратѣлѣї Сас-Севешѣлѣї.“

*) Редакція ѓмпѣртъшеїде ачест докѣмент фѣр' а пѣтѣ рѣспнѣде кѣт маї пѣрдїн де аѣтентїчїтатеа лѣї. Ної ам прїмїт ачеастъ копїе траѣсъ не ромънеѣе дела о тѣлѣ преодаск дїн Іашї. Деѣї дакѣ о пѣвлїкѣт есте пѣштаї пентрѣ ка съ дѣт прїлеж вѣрвадїлор лѣквїгорї кѣт се зїче ѓн партеа локѣлѣї (ла С. Севеш, ла Хаѣгер) спре а черчета неапѣрат шї маї деапроане дѣпѣ оріїнал, каре де с'ар аѣла вндева шї ар фї ѓнтокта, се ѓѣделѣде кѣ ар фї де вїн преѣ неспнѣе.

Ped.

„Кредїнчоастъ тѣртѣрїе дѣт кѣ ачеастъ адевѣратѣ карте а поастрѣ стрейнїлор валахї, карїї акѣт аѣ фѣдїт дїн дара тѣптепеаскѣ аїчеа ѓн Арѣал — лѣї Влѣдїе-лав Клоѣочоѣеанѣл шї лѣї Матеї Вїтежѣскѣ — лѣї Коман Ърсѣл шї лѣї Драгомїр Доробѣѣскѣ — Владѣлѣї Сокол шї Томїї Вѣлгѣрескѣ — лѣї Дрѣгїчї Ворнїчерїл шї Лѣпѣлѣї Сѣлѣѣѣ — лѣї Опрїшан Солѣѣѣскѣ шї Неагѣлѣї Бѣкѣѣ, шї ла тот неамѣл лор: Ка съ се щїе, кѣ де тѣлтеле свѣпѣрѣрї але вѣчїнїлор Дѣлѣрѣї, шї де деселе ровїї але Татарїлор шї аѣ пѣпѣстїт дара шї не Домнїл лор Мїрчеа Водѣ*), шї аѣ скѣпат ла ачест вѣн пѣтѣнт, де аѣ венїт ла сказнѣл пострѣ кѣ таре рѣгѣчїѣне, съ ле дѣт лок де лѣкѣїт фѣр' де стрѣмѣтаре. Шї пої дѣпѣ че іам ѓнкредїнѣат кѣ пѣ вор пѣтеа фї прїїмїдїа фарѣ дїн ордїнѣл шї статѣл свѣпѣнереї алтор сате, еї дѣпѣ дѣѣ зїле іар аѣ венїт аїче ла сказн, шї ѓпайнтеа маїстратѣлѣї де вѣнѣ вѣоа

*) Мїрчеа кѣрѣїа ромънїї ѓї зїк „тареѣе“ domnї дела а. 1387 пѣнѣ ла 1419 шї тѣрї ка domn. Ачеста ґ ачел domn каре аѣ вѣтѣт аша крѣнѣен не тѣрчї ѓн маї тѣлте рѣндѣрї, кѣт шї не Сїѣїстѣнд ѓмпѣратѣлѣ одатѣ.

Ped.

мор саѣ плекат сѣпт рѣтел сѣпзперіі аче-
щеі дѣрї, шї дѣпре дефендіе аѣ фѣкѣт
жѣрѣштѣт, шї аѣ дат контракт ла тѣпа
поастрѣ, кѣ таре легѣтѣрѣ . . . .

Ашиждереа шї пої дп пѣтереа аче-
стѣі констрѣкціѣ леам дат вое сѣшї гѣ-
сеаскѣ лок vnde ле ва плѣчае шї де воїа
мор ш'аѣ алес кѣлмеа деалѣлѣі Жїнеї а-
проапе де тѣвдї, лок дпцелевїт шї плїн
де пѣдѣре, сѣ'л кѣрѣде кѣ остенеама мор,
шї сѣ'л дѣмеснїчеаскѣ сѣ пѣї поатѣскоате
алдїї: Каре дппрежѣр аре поене фрѣтѣсе,
шї кѣмп ларг пентрѣ сѣтѣпѣтѣрї, шї алѣ
печесарїї де храна вїтелор шї алор. Шї
л'ам дат лор дппревїѣ кѣ тот хотарѣл
шї кѣ тѣвдї, сѣ фїе еї моцненїторї дп
воак, кѣ пѣ есте лок пемешеск, чї ал до-
мінаціеї, кѣ акѣрїа лїдетѣ л'ам дат лор.
Дар пентрѣ-кѣ аѣ венїт шї де тот сѣрачї,
вѣтмаї кѣ трѣпѣрїе, неаѣ рѣгат де леам
дат шї ванї дппрѣштѣт. . . . Шї ана сѣ
се плѣтеаскѣ кѣ дп летїе, кѣнд сѣ вор
дптемее дп лѣкашѣрїе мор, шї дп аве-
рїе че вор фаче. Іар пентрѣ маї адевѣ-
ратѣ конфїрмаціе де статорнїчіа мор, леам
черѣт де неаѣ дат шї кѣрѣдїе мор де мо-
щеаїреа че аѣ авѣт дп цара тѣвтенеаскѣ,
ла локѣл че с'аѣ кїемат маї паїнте време
Клівѣс, іарѣ акѣт Клокочогѣл, апроапе
де апа Олтѣлѣі шї де тѣргѣл Слатїнеї, кѣт
сїѣп кѣрѣдїе мор. Дптре каре вѣзѣт шї
дѣвѣ демонстрації пентрѣ неамѣл ачестор
оаменї, преа веки шї маї де тот пѣтреде,
кѣт п'ам пѣтѣт кѣпоаще пої нїчї сѣпт-
скрїпціа мор, нїчї кѣрѣл апѣлѣі. Іар кѣт
ам пѣтѣт кѣпоаще пѣ сокотїт кѣ дрѣпѣл
сѣ жѣдекѣт вреднїк де тѣкѣт лѣкѣл чел
де таре рекордаціе. Кѣ о демонстраціе
дїнѣре челе дѣвѣ авеа ачеастѣ кѣпрїндере:

„Дїе маї алес порѣвнчїт шї дѣтѣдї тот
фелїѣл де регуатїс, кѣ їнспекціе аї
лѣат, сѣ пѣ те арѣдї пентрѣ пѣштѣпѣл
патрїеї тале маї кѣ пѣдїѣл рѣвнѣл декѣт
стрѣтмошїї тѣї чеї вестїдї дп колопїле
пѣтереї ромаїчещї дїп карїї де трацї, шї
саѣ лѣсат аїче дѣпѣ стрѣтѣтареа дїп Іта-
ліа пентрѣ паза ачестѣі лок, кареле пѣлѣ
акѣт пѣзѣще не-моартѣ поменїреа таре-
лѣї пострѣ Кесар Траїан. Кареле кѣ вѣпѣ-
воїреа са, шї кѣ не вїрѣїтѣ пѣтереа дп-
пѣрѣдїеї сале, осевїтаѣ пѣрѣдї де моцне-
пїре шї де патрїе неамѣлѣї ромаїческ. Шї
кѣ дпалѣт порѣвнчѣ аѣ лѣсат вїѣ семпѣл
шарелор вїрѣїнде дп тѣпа поастрѣ, ка сѣ
дїнем сѣпт жѣгѣл робїеї неамѣл Гетѣлї-
лор, каре шї перѣдїїлор Даїї аѣ фост сѣ-
пѣшї. Іарѣ де аѣ слѣвїт дппѣрації по-
щрї чеї де акѣт, шї вѣрѣжташїї саѣ дп-
тѣлѣдїт, пѣ пѣтем ста дппротїва порѣвн-
лѣї, декѣт пентрѣ патрїе ка нїще вїтежї
сѣ тѣрїт, шї не вѣрѣжташїї пощрї сѣ пѣї
веселїт, кѣ маї тѣлѣт дпдрѣспеалѣ асѣ-
пра поастрѣ шчл. шчл.“

„Іарѣ алѣт демонстраціе аре ачеастѣ
кѣпрїндере, че дп скѣрт адекѣ адѣче амїнте
пѣтеле локѣлѣї Клівѣс, шї апа Олтѣлѣї
шї тѣргѣл Слатїнеї. Шї дѣ дпдрѣспеалѣ
легїлѣї осташїлор, шї дї лавѣл кѣ дп
доѣт трекуте тарї стрїкѣрї але дѣрїї, вї-
тежїа мор аѣ пѣзїт пѣлѣ акѣт пѣштѣпѣл
патрїеї не пѣстїїт, іарѣ пої шї кѣт вѣ-
гѣт де сеамѣ ла ачешї оаменї, дї vedem
кѣ осевїре де але алтора шї дп кїп стрїеїп.
Кѣ дп лок де гѣчте, поартѣ котѣпаче
де пѣсѣлѣ неагрѣ, іар хайїїле мор сѣпт
черпїте шї лѣвдї пѣлѣ сѣпт денѣпкї, кѣ
тѣпнїчїе пѣлѣ дп кѣлѣкѣе. — Іарѣ дп-
кѣлѣдѣмїнтеа мор аре пїчорѣл дпфѣшѣрат

песте тоатъ пѣла. Іар дѣчагъторіе лор сѣнт де пѣр десѣт, тѣлтъ дѣфѣшѣ-раре пе лѣнгъ шѣжлок авѣнд; іар пѣдраціі лор ларціі пѣмаі пѣпъ дѣ ценѣнке, ші де аічі дѣ жос стріпціі дѣпре гросітеа пічорѣлѣі. Іар дѣ зіле де сѣрѣтѣоре дѣші дѣподовеск капѣл кѣ пене алесе ші дѣпалте. Пентрѣ ачѣеа ам адѣогат ачѣстѣа дѣ кѣ пощѣреа лор, кѣ ам лѣат дѣла тѣпа лор ѣрѣдіе че аѣ авѣт. Дар лѣнгъ ачѣстѣа воіш сѣ арѣтѣш ші поі челе че шіам пентрѣ пеатѣл Романілор, каріі лѣкѣеск ачѣастѣ вѣпъ царѣ, ші челе доаѣ дѣрї де жос. Кѣ тареле Траіан Кесарѣл Ромеі, колоніі фоарте шарї аѣ адѣс дѣп Італіа дѣтрѣачѣсте треі дѣрї дѣпъ чеа де тот здровіре а Дакілор, заде ші дѣсѣшї аѣ веніт ші аѣ лѣсат ла тѣлте локѣрї, інскрїпціі пе дрѣтѣрїле че аѣ вѣмлат ші прїп піетрї, каре дѣ стѣлпї саѣ скрїс ші саѣ пѣс ла локѣрїле че аѣ кѣлкат. Діп каре челе маі тѣлте саѣ пѣзіт тѣлтъ време аіче дѣ Ардеал. Іарѣ дѣ цара тѣнтенеаскѣ, маі вестїт аѣ фост вѣ под че аѣ фѣкѣт пе апа Дѣпѣреі, каре пѣпъ ла Рома аѣ фост лѣздат ші де піраре тѣлтѣора. Атѣчі монѣеніторїі ачѣстор треі дѣрї аѣ фост пеатѣл Дакілор ші скаѣлѣ Крѣеі лор л'аѣ авѣт аіче апроане де апа Мѣрѣшѣлѣі. Ші дѣпъ че ш'аѣ дѣпѣрдіт колонїіле ромаїчѣшї ачѣсте треі дѣрї фрѣдѣеце кѣ фѣпїе де монѣенїре, чеї маі де пеам дѣла Рома, карїі аѣ фост дѣ пѣтѣрѣл колонїі-лор, маі алес аіче саѣ ашезат, кѣ ера ші пѣтѣнтѣл маі дѣдетѣнатїк пентрѣ тот фелїл де родѣрї, ка вѣл че аѣ фост дѣп векіте маі кѣ ліпїше лѣкѣїт. Ші аша аѣеа о кѣпетенїе граесес (презеш) порѣн-чїтѣоре тѣтѣрѣр кѣпїтѣнїлор чѣлор дѣп

парте, атѣт де аїчі, кѣт ші дѣп челе дѣбъ дѣрї де жос. Ші чеї де пеам дѣнеа сѣпѣт жѣгѣл ровїеі пе пеатѣл Гетѣлор, карїі ші Дакілор аѣ фост де тѣрѣѣала а тот лѣкѣл. Ші аша пеатѣл Романілор сѣтѣ-пѣнеа ачѣсте треі дѣрї, кѣ тѣлтъ драго-сте ші вѣпре дѣнтре еї ші алерга вѣл спре ажѣторѣл алѣїа ла време де тѣрѣїндѣ ші аѣ рѣдікат четѣді дѣп темее ла лок де скѣпаре дѣ време де прїмеждїе. . . . . Іарѣ дѣпъ че саѣ дѣтѣмеет дѣ тѣлтъ време ші саѣ вѣзѣт дѣнтре тѣлтъ дѣдѣ-стѣларе фїеѣе-каре дѣ пѣтѣнтѣл монѣ-пїреї лѣї, маі дѣтѣї дѣнтре Романї, дѣп партеа Молдовеї. . . . Ші саѣ скѣлат вѣ кѣтѣвѣїеаш тѣлѣрѣторїѣ де пород, каре ле вѣга дѣ іпїма чѣлор проці Іактандіе кѣ сѣпѣт вреднїчі еї сїнгѣрї сѣ'шї пѣзаскѣ монѣенїреа пѣтѣнтѣлѣі лор. Ші дѣдетѣна сѣ'шї рѣдїче о кѣпетенїе пе сѣпѣсѣ ла алдіі, дар чеї маі тѣлді ка піпѣ дѣдѣ-ленці, аѣ сокотїт ші челе де пре вртѣ ші пѣ саѣ тѣлѣшїт. Ші аша саѣ фѣкѣт тѣрѣвраре дѣнтре еї, кареа о аѣ потолїт кѣпетенїа чеа тарѣ де аїчѣа кѣ пѣтереа остапїлор. Трїмісаѣ дѣкѣ ші дѣп цара тѣнтенеаскѣ шасе повїлі кѣ остапї ка сѣ'ї факѣ сѣ'шї кѣпоаскѣ прїмеждїа апѣкѣрїї лор. Дѣпъ ачѣеа іарѣшї аѣ трекѣт тѣлтъ време, ші саѣ фѣкѣт маі тѣлте ші маі дѣсе рѣскоале, пѣ пѣмаі аколо, чї ші дѣ пѣрділе Олтѣлѣі, каре сѣ дѣнеа Банатѣл пѣпъ дѣ апа Тїсеї. Ші аша ліпсїнд а-жѣторїѣл фѣраділор лор романї п'аѣ пѣтѣт ста дѣпрѣтїва вѣрѣжѣашїлор чѣлор стрѣїні, ші саѣ пѣстїїт дѣтѣї Молдова, ші аѣ тре-кѣт лѣкѣїторїі де аколо дѣ Маратѣрѣшѣл Ардеалѣлѣі. Ші дѣнтрѣачѣста лѣат-аѣ дѣ-дрѣзпеалѣ Готїі дѣп пѣрділе Мѣрїі Каспїче,

ші аѣ фѣкѣт де оѣде mare стрікаре аче-
стор дѣрї. Апої дѣпъ кѣтъѣѣ време скѣ-
латѣ-саѣ Ънѣрїї дела ана Ъгра, дѣпре каре
лшї дїа пѣтеле, дїа пѣрдїме тѣрїмеї шї
аѣ лпїпїс не готї песте ачесте дѣрї ла
апѣс, кѣнд саѣ фѣкѣт а доа стрікаре аче-
стор дѣрї. Дѣпъ ачеа Болгарїї, карїї саѣ
лѣмлїт не лѣпгъ ана Болга лп дара
Скїтїеї, венїт-аѣ кѣ чеа де тот пѣстїре а
рѣтѣшїдеї локѣиторїлор Молдовеї, дар маї
вѣртос аї дѣрїї мѣтенецїї, карїї маї де
мѣлт сѣ трѣсесе сѣпт мѣндї, дѣпре каре
шї мѣтенеї саѣ пѣмїт, кѣ лп Молдова
фост-аѣ маї де тот пѣстїетате, дар атѣп-
чеа шї рѣтѣшїда саѣ трас ла ал сѣѣ неам
лп Ардеал. Мѣкаркѣ деселе лор компѣзїї
саѣ фост авзїт пѣпъ ла Рома, шї пептрѣ
ачеа пресесѣл лп доаѣ рѣндѣрї аѣ мѣтат
не компѣзїеашї кѣ порѣка лпнѣрадїлор
лп дара Macedonїеї, дар атѣчї ла пѣѣѣла
Бѣлгарїлор, тодї мѣтенеї аѣ трекѣт аїче
лп Ардеал ла фрадїї лор Романї, шї саѣ
фѣкѣт зна кѣ еї, шї дїеа кѣ dese рѣз-
воае пѣтѣпгѣл, кѣчї кѣт гѣсеа време
лѣпѣда жѣгѣл венетїлор ѣнѣрї, дѣпре
каре ѣнѣро-ѣлахї саѣ пѣмїт, шї вражѣ не
лпнѣкатѣ аѣѣ кѣ еї тотдеѣѣна. Іар дѣпъ
че аѣ прїїмїт ѣлгарїї кредїнда кредїнеа-
скѣ, апої аѣ лпчепѣт romanїї де атѣчї а
се лппрїетенеї кѣ неамѣл сѣрѣск, пѣпъ
кѣнд маї не ѣртѣ доѣндїт-аѣ шї Domn
дїа неамѣл сѣрѣск не мареле прїнд Ni-
ger водѣ Басараѣѣ, кареле дѣпре шасе
сѣте шї поаѣзечї де ані аѣ ѣмплѣт пѣ-
тѣпгѣл дѣрїї мѣтенецїї іар де romanї,
ѣнде пѣпъ акѣт лѣкѣск кѣ рѣскѣтпѣрареа
патрїеї romanїчедїї де мѣлтѣ ѣрсаре де
сѣпѣ, шї ал доїлеа рѣнд еї кѣ саѣїа лор
с'аѣ фѣкѣт моѣненї. Іар семпѣл челор дїа

тѣї фѣрїдїї мѣтенеї, сѣпт чеї шезеторї
пѣпъ акѣт не дара Олтѣлѣї, кѣ чеї де
пре ѣртѣ аѣ фост лпнѣлїдїї шї лѣдїдїї,
престе тот Ардеалѣ фѣрѣ де нїчї о осе-
ѣїре де фрадїї лор romanї. Дрепт ачеа
шї ачедїї пѣмїдїї оаменї че аѣ венїт ла
скаѣпѣл пострѣ, доѣндїт-аѣ порокѣл стрѣ-
тошїлор лор, шї іам прїїмїт кѣ орѣндѣї-
тѣл ашеѣтѣпгѣт, шї леам дат лп моѣе-
пїре вечнїкѣ локѣл че кѣпрїнде ачестѣ
карте, дѣпре рїтѣл сѣпѣпереї ачедїї дѣрї,
каре л'аѣ прїїмїт де ѣпъ воае лор, кѣ
мѣлта лпдестѣларе(?) шї деселе рѣскѣле а
ле челор проѣдї romanї маї мѣлт, аѣ фѣ-
кѣт не чеї маї мѣлїї ровї сѣ фїе, адекѣ
аїчї іовацї шї лп дара мѣтенеаскѣ рѣ-
тѣнї, кѣрора лп Молдова ле зїк вечїнї пѣ-
мешїлор. Дар пептрѣ-кѣ ачест лок есте
ал dominacieї, пѣ ле дѣтм ачест пѣте, кѣ
нїчї л'аѣ авѣт лп мошїа лор, дар дѣпре
легѣтѣрѣ шї дѣпре контрактѣл лор, сѣ фїе
ѣртѣторї. Саѣ скрїс кѣ шїреа dominacieї
лп магїстратѣл Сас-Сеѣѣшѣлї. Лп кер-
сѣл апѣлїї дела спѣїторїѣл Хс. 1396 *).
Ноѣмѣрїе.“

„Маркѣл Адмїнїстраторѣл. Іанош Барон.
Георгїе Алексїев. Томаш Сеѣѣш.

*) Токма лп ачел ап не кѣнд се зїче ачї кѣ
ар венїт ачедїї пѣдїнїї рошѣнї ла Сас-Сеѣѣш,
адїкѣ лп а. 1396 Септ 28. аѣ фост ачеа ѣѣ-
тѣлїе крѣпѣт де о парте лпнѣре тѣрчї де алта
лпнѣре Сїѣїсѣнд лпнѣратѣл аїат кѣ фран-
дозїї нї кѣ Мірчеа, лпнѣрѣ кареа ачедїї аїацїї
фѣсерѣ ѣѣтѣдїї рѣѣ шї лпнѣрѣїїацїї. Ън фелїѣ
де фѣгѣ саѣ ретраѣере а рошѣнїлор дела кѣт-
пїїле дѣреї рошѣнїїї ла мѣндїї е апроапе
де адеѣѣр, дакѣ вом сокотї кѣ ла а. 1398
Baiazet аѣ шї інѣрат лп ачеа дарѣ шї кѣ
Мірчеа кїар аѣ трїмїс мѣїерїле шї ѣѣтрѣнїї
ла мѣндїї.

Мартин инспекторъа dominaціеі.“

Ші ам тълмъчѣт ачеастъ карте еѣ
Николае Dimitrieв. Дн Ораш дн Cigidin.
Ла а. 1796, Martie 17. ші дикредингезѣ.

Щѣт съ фіе къ копіа че саѣ лзат ла
мітрополіе, не фїнд протоколѣтъ, аре ла
къте зн лок грешалъ, іар поїма ші дн-
целедереа асеменеа есте къ ачеаста, каре
есте дптокмаї къ а тълмъчѣторѣлѣ, пъ-
zind нѣмаї ортографіа лімвеї поастре —
ші дн кзвінтеле челе не дос скрісе аколо.
Іар чеа дптъї копіе ам дат'о непротоко-
лѣтъ, къчї нѣ щіам къ ва съ о треакъ дн
кондіка сф. мітрополї, кѣм ші дѣпъ че
саѣ трекът дн кондікъ, ам скос дѣпре а-
чеа копіе ші алтор прїетїні асеменеа ко-
пїї, дечї дптъмплѣндѣсъ кзїваш але ве-
деа амъдоаѣ съ нѣ фіе де мїраре непо-
трївіреа кзвінтелор. Еѣ адевъръа арѣтѣ
къ ачеастъ карте а неамѣлѣї меѣ фїнд,
ші ка съ о маї дпподовеск м'ам сіліт ла
копіа чеа дптъї, врѣнд а о арѣта знїї сїп-
гър прїетїн дн мітрополіе, кареле о аѣ ар-
рѣтат преа-сф. пър. мітрополїт Кір Досї-
теї, ші саѣ прескрїс: γεωγραφία τῷ ἐμοὶ χοίρει.
Назм Ierodiakon, 1799, Август 29.

Ф Ъ Г Ъ Р А Ш Ъ Л.

Дн нѣме історїк ші де mare интерес
ѣ Фьгърашъа. Ної дпсъ неам дедат а
лѣса съ треакъ не ла пасъа пострѣ, саѣ
пої не ла пасъа атътор нѣме історїче де
вѣрвадї, де локзрї ші четъдї, нептрѣкъ
че не пасъ де веакзрїле трекъте ші къ
атът маї пѣдїн де челе вїтоаре: „че аѣ

фост аѣ трекът, че ва фї ва ведеа чїне ва
трѣї,“ е о ворвѣ кѣпоскътъ.

Дптре о парте meridionalъ а палці-
лор Карпадї ромъно-трансїлванї ші дптре
мѣрецъа рѣѣ Олт саѣ Алтъ заче дптіс
дїпѣтъа Фьгърашъаї саѣ кѣм дї зїк тодї
ромънїї „Цара Олтѣлѣї;“ дн адевър зн
дїпѣт, каре мерїтъ нѣтеле де царъ дакъ
веї къта атъта ла фрѣтоаса лѣї ашезъ-
тѣрѣ, кът ші ла ісолътѣра лѣї дн тоате
пърдїле. Пъраїе ші вълчеле іѣдї се ре-
ped дн пълдїмеа мѣдїлор ші тѣнд дї-
пѣтъа спре мїазъ поапте се рѣварсѣ дн
Алтъ. Кліма цѣреї Олтѣлѣї ѣ сълътоа-
сѣ, дар кам рече, о зрмаре фїреаскъ а
палцілор мѣдїї, дптре карїї Negroїа
дѣпъ чеа маї проаспетъ мѣсърѣтѣрѣ с'аѣ
афлат а фї чел маї палт дн тоатъ патрїа,
маї палт ші декът Бѣчечїї дн дїпѣтъа
Брашовъаї. Мѣдїї ачещїа се акопере
тїмпѣрїѣ де неа, кареа продѣче вълтѣрї
речї. Nimik маї интересант декът а'дї па-
де окїї асѣпра ачестор мѣдїї, кът дїне
дрѣмъа дела сатъа Першанї пълъ че тречї
Алтъа дптре Аврїг ші Брад. — Дїстрїктъа
Фьгърашъаї сокотїндѣа ші къ мѣдїї сѣї
се дптінде не 22 мїлѣрї пѣтрате ші аре
64 локзрї лѣкзїте, дн каре нѣмаї знл
есте ораш адїкъ Фьгърашъа. Лѣкзїторїї
дн 62 сате сълт ромънї, іар дн сатъа
Шѣркаїа сълт сасї местекадї къ ромънї
ші дн Фьгъраш зн аместек де маї мѣлте
пооарѣ. Дн адевър нїкзїрї дн патрїа
поастрѣ ромънїмеа н'аѣ рѣмас маї неа-
местекатъ ка дн дїпѣтъа ачеста. Ромънїї
ачещїа ка ші дн знеле алте пѣрдї ш'ар
дїне де пѣкат а пѣшї ла късѣторїе къ
врѣо фемеїе де алт неам; дечї дешерте
сълт ачеле ворве а знора, ка ші кѣм спр.

п. зпгърїи саѣ съквїи дїа деспрец кѣтръ ромѣнї п'ар вої а се дпсвра кѣ ромѣне. Ба авем пїлде кѣ свтеле, знде повїмі зпгърї аѣ лзат ромѣне. Дар ромѣнї дїа ачесте пѣрцї се осевеск дп знеле датїнї шї маї вѣртос кѣ вѣркѣмїнтеа маї де тодї чеїлалдї ромѣнї, ба шї фїсіономїле аѣ кѣтева трѣсврі, не каре авїа ле афлї дп алте пѣрцї. — Дп дїстрїктѣл Фѣгърашѣлѣ адмїнїстрація тревїлор пѣвлїче е пе лѣнгъ треї їрїсдїкцїї: О парте адїкѣ дїа сате есте мїлїтарїзатъ, алтѣ парте а лѣквїторїлор аре прївїлецїї повїлїтаре шї воїерещї шї а треїа стѣ дп кондїцїе де їовацї.

Історїа дѣреї Олтѣлѣ ар фї де маре їнтерес, дакѣ чїнева ш'ар лза остенеалъ а о лѣкра чеваш маї пїпѣтѣ; са ар рѣвѣрса тѣлтѣ лѣмїнѣ песте знеле репор-тѣрї їнтернацїонале. Ної вом черка а скѣте ачї кѣтева докѣменте прївїтоаре ла Фѣгъраш шї ла дѣра Олтѣлѣ.

Чел маї їнтересант дїа тоате есте ачел дескоперїт де графѣл Іосїф Кеменї пѣвлїкат зпгѣїа датѣ дп Магазїнѣл Длѣ А. Кѣрд дела Брашов (1844) ретїпѣрїт шї дп ачестѣ фѣїеа ла Nr. 52 1844. Ачел докѣмент кѣм ам вѣзѣт есте дела авѣл зна мїїе дѣѣ сѣте треїзечї шї зпѣл шї е дат ка адеверїнцѣ (testimonium) дела капїтѣлѣл дїа Алѣа Іѣлїа (Бѣлград) зпор пропрїетарї ромѣнї дптр'о прїчїнѣ де тошїе стѣпѣнїтѣ кѣм се зїче „дп ачел пѣшѣнт ал ромѣнїлор дїа тїмпѣрї непоменїте дела тошїе де стрѣтошї дпкѣ дїа веакѣл декѣнд пѣшѣнтѣл ромѣнїлор се пѣмїа пѣшѣнт ал вѣлгарїлор, адїкѣ декѣнд ромѣнї кѣ вѣлгарїї дптемеїасерѣ їмперїѣ,

каре кѣм се щїе с'аѣ дптїнс песте Бѣлгарїа де астѣзї, Дѣра ромѣнеаскѣ, Трансїлванїа, Бѣлат шї дпкѣ песте кѣтева дїап-тѣрї; кѣчї адїкѣ шї пе ла а. 1204 прїпѣрмаре пѣмаї кѣ 27 апї маї пайнте де е-шїреа ачестѣї докѣмент Іночендїе III. папа роман дп скрїсоареа са датѣ кѣтрѣ Кало-Іоан пѣмеѣе пе ачеста реѣе ал ромѣнїлор шї ал вѣлгарїлор (Blaccorum et Bulgarorum). Тот дп ачел докѣмент пѣтеле се скрїе Fugros, їар нѣ Fogaras. Тот „Fugros“ се афлѣ шї дп алт докѣмент тїпѣрїт ла Fejér codex diplomaticus tom. VI. vol. I. pag. 118; ба шї дп алт докѣмент маї тѣрзїѣ дела 1291 Фѣгърашѣл се зїче тот „Fugros“ (везї тот Феїер том. VI).

Дп дїплѣма че аѣ дат реѣеле Андреїв II. ла а. 1222 кавалерїлор немдї (зп фелїѣ де кѣлѣгѣрї, дар тодї армацїї), карїї с'аѣ фост ашезат дп пѣшѣнтѣл Бѣрсеї се зїче, кѣ ачелор кавалерї лї се дѣ шї прївїлецїѣ сквїторїѣ де вѣшї де кѣте орї ар аве а трече прїп пѣшѣнтѣл сѣквїлор шї ал ромѣнїлор (per terram Siculozum ac per terram Blaccorum). Дп дїплѣма сасїлор датѣ де ачелаш Андреїв кѣ дої апї маї тѣрзїѣ, адекѣ ла апл 1224 се поменеѣе пѣдѣреа ромѣнїлор шї апеле лор.

Чїтїнд знеле докѣменте ка ачестеа зрмеазѣ а дптрева: кѣм пѣтѣ фї дѣра Олтѣлѣ адїкѣ пѣшѣнтѣл Фѣгърашѣлѣ маї тот пе зп тїмп „пѣшѣнт ал вѣлгарїлор,“ „пѣшѣнт ал ромѣнїлор“ шї тотдедатѣ кѣм вѣзѣрѣм пѣшѣнт атѣрпѣторїѣ дела рецїї Ънгарїеї. Грѣзтатеа пере дпдатѣ че вом сокотї, маї зптеїѣ, кѣ пѣшїреа їмперїѣлѣ ромѣно-вѣлгар дп зрмареа стрїнсеї алїанде фѣкѣте дптре дѣпшїї се лза акѣм

дѣлъ ромъні акъм дѣлъ вѣлгарі, прекъм адікъ зѣл дін амъндѣъ попоаръле кѣмпнїа маї мѣл саѣ маї пѣдїн дн опїніа лѣмеї; де ачі днколо щїѣт есте дін зп докъмент тїпърїт ла історїкъл Катона Том. IV. pag. 628—702, къ днкъ пе ла а. 1204 днтре реѣеле Емерїк ал Ългарїей шї днтре Кало-Іоан реѣеле Ромъно-Вѣлгарїлор се ескасертъ черте фоарте днвершзѣате дн прїчина хотарълор днтре амѣеле статърї, днкът лѣмеа пѣ пѣтѣ щї кѣрат знде се днчепе шї знде днчепатъ дрептѣл шї do-mnia зпора шї а алтора; пентрѣ ачееа ведет къ Кало-Іоан се плъде амар ла папа Ромей пентрѣ педрептеле претенсії фѣкъте де Емерїк. Кѣ тоате ачестеа кѣрѣл лѣвѣрїлор вої, ка інфлзїнда Ългарїей съ кѣраскъ дн пѣрѣїле ачестеа маї вѣртос сѣпт Андреїѣ II. реѣеле Ългарїей. D. професор К. Шаллер адікъ рѣзїмат пе зпеле докъменте дшї дѣ опїніа, къ Ългарїа пѣ маї дн веакъл ал 13-леа (1204—1250) аѣ пѣс пїчор статорѣк песте тоатъ Трансїлванїа де асѣзї, їар пѣлѣ атѣчї о парте дін ачѣстѣ царѣ дї ера преа весїгѣрѣ.

Дн ачестеа маї днкеїет шї пої къ D. A. Кѣрц, къ ́ преа рѣтѣчїтѣ шї фалсъ ачееа пѣрере а лѣї Катона шї а лѣї Енгел, карїї terram Blaccogum о каѣтѣ дн Сербїа шї Dvmpnezeѣ маї щїе пе знде,

Чееа маї їнтересантѣ епохѣ дн їсторїа Фѣлгѣрашѣлї есте ешїреа шї колонїсареа ромънїлор дін ачелаш дн тоатъ Цара ромънеаскъ, кѣм аї зїче: дешертареа де лѣкзїторї а зпїї цїнзт мїк де 22 мїлърї пѣтр. спре а їмпонѣла о царѣ де о мїе треї сѣте мїлърї пѣтрате днтрѣ дотїндереа са асѣелїѣ, ка дін еа съ фачї зп стат шї днкъ стат лѣкзїт пѣмаї де ро-

мънї, шї таре деодатѣ, кът песте врео 40 ані*) съ се мѣсѣре къ пѣтереа Ългарїей шї къ а Тѣрѣїлор шї тот съ пѣ кадѣ. Кѣт сѣлѣ де фавѣлос! шї тотѣш оаменїї кред пѣлѣ дн зїоа де асѣзї къ Радѣл Негрѣ аѣ ешїт къ ромънїї дін пѣтѣлѣ Фѣлгѣрашѣлї шї аѣ їмпонѣлат пѣмїта царѣ zidind шї четѣдї шѣл. шѣл.

Шї кѣнд с'аѣ фѣкѣт ачееа emigracie атѣт де mare? Istorici certant et adhuc sub iudice lis est. Ачееа карїї їаѣ темейѣ дела їнскрїпцїа вїсерїчей дін орашѣл Кѣмпѣлїтг ашезат сѣпт Карпадї дн Цара ромънеаскъ, кред къ emigracia с'ар фї днтѣмплат маї пайнте де апл 1215; кѣчї адікъ вїсерїка ачееа фѣ ziditѣ де Радѣл Негрѣ Vodѣ дн апл ачеста, прїп зр-таре статѣл треѣзїа съ фїе фост ре'птемеїат пе ачеле тїмѣрї — Алдїї їаръш днтре карїї сѣпт маї мѣлдї стрѣпїї кред сїгѣр дѣлѣ зпеле хронїчї анонїме, къ Радѣл Негрѣ ар фї ешїт къ аї сѣї пѣмаї пе ла 1290, адікъ къ 75 ані маї тѣрзїѣ декѣт араѣт сѣс атїнса їнскрїпцїе. Днтр'ачееа кїар шї прїндѣл їсторїк Каптемір аре зпеле зрѣме доведїтоаре, къ дн адеѣр статѣл дѣреї ромънешїї с'ар фї днтемеїат маї пайнте де а. 1290; пѣрїптеле Самѣїл Клаїн їаръш днкеїнд дела о пѣатрѣ афлатѣ ла Венецїа де жос дн дїстрїкѣл Фѣлгѣрашѣлї че пѣрта їнскрїпцїа: Vixit Gri. I. Venetus Anno D. 1185 шѣл. къ денеалогїа лѣї Іонаш Моне ромънѣл преот шї вїкарїѣ near да о сѣндїре зѣврѣ їсторїкѣ, ка шї

*) Ла а. 1330 Мїхаїл Басараѣ се мѣсѣрѣ къ реѣеле Карол Роберт; ла а. 1366 Влад I. къ Тѣрчїї, пѣдїн дѣлѣ ачееа къ Лѣдовїк I.; ла а. 1398 Мїрчееа I. вате крѣпчен пе тѣрчї.

към Радѣл Негръ дѣкъ ла а. 1185 ар фѣ
domnit песте Фъгъраш (ши Отлаш.)

Дар че пѣме аѣ фост ачел Радѣ Негръ? Ачѣ ѣаръш ѣсторѣчѣ поцрѣѣ аѣ пѣрерѣ
лдоите. Ынѣ кред сѣмплѣ, къ Радѣл ар
фѣ фост пѣмаѣ зѣл, копнѣмит „Негръ;“
дар алдѣѣ спрѣжѣнѣдѣ шѣ де Кантемір воѣск
а шѣ, къ пѣтеле ачѣста ера а зѣнѣ фамѣлѣѣ
domnитоаре шѣ дѣкъ лѣдѣте таре, дѣкът
шѣ Bordan татѣл лѣѣ Драгош ал Молдавѣѣ
с'ар фѣ трас дѣн ачѣеаш.

Дѣтр'о дѣпломъ дѣла а. 1247 датѣ де
рецеле Ынгарѣѣ Бѣла IV. ачел монарх ре-
кѣноаше, къ пѣтѣнтѣл Фъгърашѣлѣѣ л'аѣ
стѣпѣнт шѣ маѣ де тѣлат воѣвозѣѣ (прѣндѣѣ)
ромѣнѣлор Лѣнѣоѣ шѣ Сѣнеслаѣ, шѣ пе
ачѣщѣѣ лѣ дѣнтѣреще дѣн ал лор дрепт
де стѣпѣнѣре. Кѣлѣн кредѣ, къ ачѣщѣѣ
доѣ воѣвозѣѣ дѣкъ аѣ фост дѣн фамѣлѣѣ „Не-
гръ.“

Ла а. 1290 ера зѣн ромѣнѣ пѣскѣт анѣ-
ме Ыгрѣн домн стѣпѣн ал Фъгърашѣлѣѣ
лѣѣ шѣ ал Сѣтѣветѣѣ. Фамѣлѣѣ воѣереаскѣ
Вѣкѣрескѣл пѣпѣл дѣн зѣоа де астѣзѣѣ пѣр-
тѣ тарка Фъгърашѣлѣѣ дѣнтѣрѣ сѣвенѣре къ
л'аѣ стѣпѣнт одатѣ. Аша пе спѣне Едер
(Observ. crit. pag. 53) шѣ Енгал (Geschichte
der Walachei).

Аша дар кънд с'аѣ дѣнтѣмплат фѣѣ-
моаса еміградѣѣ шѣ попѣладѣѣ а Цѣреѣ ро-
тѣнѣщѣѣ дѣн пѣтѣнтѣл Фъгърашѣлѣѣ? Дѣ-
пѣ а поастѣр пѣрѣре асѣменеа еміградѣѣ
дѣнералѣ шѣ тѣреадѣ пѣ с'аѣ фѣкѣт пѣчѣѣ
одатѣ. Ведѣ зѣче къ вѣ сѣнт датѣрѣѣ а
вѣ демѣстра пѣгарѣеа mea.

(Ва зѣта.)

DIN ARXIVA ALBINEI.

(Зѣтаре.)

С.

Сѣвѣсорескѣ шѣ сѣпѣсореѣзѣ. Таѣѣ дѣн крѣнѣѣ.

Сѣвѣсорескѣ гѣтѣѣ пѣнтѣрѣ хѣлтоане,
ala, axilla, subala, (subsuoara), sub-
axilla.

Сволтѣ. Сѣ фѣче помѣл сволтѣ, тѣфос.
Svolto, ex-volvo.

Стѣнге. Стѣнгеа деасѣпра порѣѣ. Exten-
do, extendula.

Сазѣрѣ. Арѣпѣ. Saburgra, прѣнт.

Сѣрѣжѣт. Ка зѣн цѣр, цѣгѣрѣт. Exfrigo,
sfregiare, σφριγῶδης.

Скѣпѣѣ сѣаѣ клѣпѣѣ. А пѣтѣ скѣпѣѣ, лѣа,
трѣче пе аскѣнс. (А качѣрма, а фѣ-
рѣшѣ). А лѣа пе сѣнт клѣпѣѣ (скѣт).
сіреус.

Стѣлецѣ, клѣж, клѣжан, стрѣжан де попѣ-
шоѣѣ, tullus.

Сѣтѣрчѣд, ѣсторѣт, тѣжрѣшав, (marcidus).

Спѣкѣлатор, калѣѣ, дѣалат. Аѣ трѣмѣѣ пе
зѣн спѣкѣлатор сѣ таѣе капѣл лѣѣ Іоан,
speculator.

Сѣлѣцѣт, сѣндѣре шѣ дрепт дѣн сѣс, sus-
lungitu.

Стѣвлѣ. Тѣфѣ де вѣсѣѣок, stipa, stipale.

Скѣропѣс, пѣтѣнт — sgruppate.

Сѣрѣѣ. Ын окѣѣ сѣаѣ лѣк тѣлѣстѣнос че
сѣарѣе, sorbone, sorbio; sorbeo, sor-
billis.

Стѣдѣ. М'ам стѣдѣт тѣлат. М'ам лѣнделет-
нѣчѣт тѣлат, остѣнѣт, мѣам вѣтѣт ка-
пѣл, studeo, σπυδάζω.

(Ва зѣта.)